

Oikeustapauskokoelma

Asia C-545/19

AllianzGI-Fonds AEVN
vastaan
Autoridade Tributária e Aduaneira

Unionin tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 17.3.2022

Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 63 artikla – Pääomien vapaa liikkuvuus – Yhteissijoitusyrityksille jaettujen osinkojen verotus – Kotimaiset ja ulkomaiset yhteissijoitusyritykset – Kohtelun erilaisuus – Lähdeverotus, joka koskee vain ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille maksettuja osinkoja – Tilanteiden rinnastettavuus – Arviointi – Yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijoita koskevan verojärjestelmän ja kotimaisiin yrityksiin kohdistuvien muiden verojen jättäminen huomiotta

1. *Palvelujen tarjoamisen vapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus – Perussopimuksen määräykset – Näihin kahteen perusvapauteen liittyvän kansallisen toimenpiteen tarkastelu – Sovellettavien sääntöjen määrittämisperusteet (SEUT 56 ja SEUT 63 artikla)*

(ks. 31, 33 ja 34 kohta)

2. *Pääomien ja maksujen vapaa liikkuvuus – Rajoitukset – Verolainsäädäntö – Osinkojen verotus – Arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittaville yrityksille maksetut osingot – Jäsenvaltiossa asuville yhtiöille maksettujen kotimaisten osinkojen vapauttaminen tietyissä olosuhteissa lähdeverosta – Toisessa jäsenvaltiossa asuville yhtiöille maksettujen kotimaisten osinkojen verotus lähdeveron muodossa – Sen tutkiminen, onko rajat ylittävä tilanne rinnastettavissa jäsenvaltion sisäiseen tilanteeseen – Kansallisilla säännöksillä tavoitellun päämäärän huomioon ottaminen – Ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttäminen tai vähentäminen – Jäsenvaltio, josta osingot ovat peräisin, käyttää verotusvaltaansa ulkomaisten yritysten saamiin tuloihin – Objektiivisesti toisiinsa rinnastettavat tilanteet (SEUT 63 artikla)*

(ks. 49–59, 60, 63–66, 68, 69, 72 ja 74 kohta)

3. *Pääomien ja maksujen vapaa liikkuvuus – Rajoitukset – Verolainsäädäntö – Osinkojen verotus – Arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittaville yrityksille maksetut osingot – Jäsenvaltiossa asuville yhtiöille maksettujen kotimaisten osinkojen vapauttaminen tietyissä olosuhteissa lähdeverosta – Toisessa jäsenvaltiossa*

asuville yhtiöille maksettujen kotimaisten osinkojen verotusta lähdeveron muodossa ei voida hyväksyä – Oikeuttamisperustetta ei ole (SEUT 63 artikla)

(ks. 78–85 kohta ja tuomiolauselma)

Tiivistelmä

AllianzGI-Fonds, Saksan lainsäädännön nojalla perustettu yhteissijoitusyritys, jonka verotuksellinen kotipaikka on Saksassa, on siellä vapautettu yhteisöverosta kansallisen oikeuden nojalla. Tämä verotuksellinen asema estää sitä saamasta ulkomaille maksettuja veroja takaisin verohyvityksenä kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen vuoksi tai vaatimasta millään tavoin näiden verojen palauttamista.

AllianzGI-Fonds omisti vuosina 2015 ja 2016 osuuksia erinäisistä Portugaliin sijoittautuneista yhtiöistä. Osingoista, joita se sai tällä perusteella kyseisenä ajanjaksona, kannettiin Portugalissa lopullisena verona 25 prosentin lähdevero. AllianzGI-Fonds nosti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati niiden toimien kumoamista, joilla Portugalin verohallinto oli määrännyt lähdeveron. Se katsoo nimittäin, että sitä kohdellaan verotuksessa epäedullisemmin kuin yhteissijoitusyrityksiä, jotka asuvat Portugalissa ja saavat osinkoja maassa asuvilta yhtiöiltä, koska ne on vapautettu oikeushenkilöiden tuloverosta maassa asuvien yhtiöiden niille jakamien osinkojen osalta. Tässä yhteydessä AllianzGI-Fonds vetoaa muun muassa SEUT 63 artiklassa kiellettyyn pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitukseen.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisupyyntönsä unionin tuomioistuimelta, onko lainsäädäntö, jonka nojalla kotimaisen yhtiön ulkomaiselle yhteissijoitusyritykselle jakamista osingoista peritään lähdevero mutta kotimaiselle yhteissijoitusyritykselle jaetut osingot on vapautettu tällaisesta lähdeverosta, yhteensopiva unionin oikeuden kanssa. Unionin tuomioistuin toteaa tuomiossaan, että tällainen lainsäädäntö ei ole yhteensopiva SEUT 63 artiklan kanssa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Todettuaan ensin, että sovellettava liikkumisvapaus on pääomien vapaa liikkuvuus, unionin tuomioistuin tarkastelee tämän vapauden mahdollista rajoitusta. Se toteaa tältä osin, että Portugalin lainsäädännössä varataan mahdollisuus saada vapautus lähdeverosta vain kotimaisille yhteissijoitusyrityksille, merkitsee ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille maksettujen osinkojen epäedullista kohtelua, joka voi saada aikaan yhtäältä sen, että ulkomaiset yhteissijoitusyritykset ovat vähemmän halukkaita sijoittamaan Portugaliin sijoittautuneisiin yhtiöihin, ja toisaalta sen, että Portugalissa asuvat sijoittajat ovat vähemmän halukkaita hankkimaan osuuksia tällaisista yrityksistä.

Tällainen erilainen kohtelu soveltuu yhteen unionin oikeuden kanssa vain, jos se koskee tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa, tai jos se on oikeutettu yleistä etua koskevista pakottavista syistä.

Kyseessä olevien tilanteiden rinnastettavuudesta on syytä todeta, että Portugalin hallitus vetoaa lähinnä siihen, että kotimaisten ja ulkomaisten yhteissijoitusyritysten tilanteet eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa yhtäältä siksi, että näiden kahden sijoitusyritysten ryhmän Portugalissa asuvilta yhtiöiltä saamien osinkojen verotusta säännellään

erilaisilla verotustekniikoilla eli tällaisista osingoista peritään lähdevero silloin, kun ne maksetaan ulkomaiselle yhteissijoitusyritykselle, mutta niistä kannetaan leimavero ja oikeushenkilöiden tuloverolain 88 §:n 11 momentissa säädetty erityisvero silloin, kun ne maksetaan kotimaiselle yhteissijoitusyritykselle. Toisaalta kyseinen hallitus ilmoittaa, että osinkoja, joita kotimaiset yhteissijoitusyritykset jakavat Portugalin alueella asuville yhtiöosuuksien haltijoille, verotetaan 25 ja 28 prosentin välillä vaihtelevan verokannan mukaan, kun taas osingot, jotka maksetaan yhtiöosuuksien haltijoille, jotka eivät asu Portugalin alueella, on lähtökohtaisesti vapautettu luonnollisten henkilöiden tuloverosta ja oikeushenkilöiden tuloverosta.

Oikeuskäytännön mukaan kahden erilaisen verotusmenetelmän soveltamisesta johtuva osinkojen erilainen verokohtelu sen mukaan, asuvatko verovelvolliset kotimaassa vai ulkomailla, voi olla perusteltua. Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tarkistettaviksi kuuluvista seikoista muuta johdu, pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä ei kuitenkaan tyydytä säätämään kotimaisten osinkojen saajan asuinpaikan perusteella erilaisista veronkantotavoista, vaan siinä säädetään todellisuudessa siitä, että mainituista osingoista kannetaan vero järjestelmällisesti vain ulkomaisilta yrityksiltä.

Unionin tuomioistuin tutkii yhtäältä Portugalin hallituksen väitteen, jonka mukaan kyseessä olevat tilanteet eivät ole toisiinsa rinnastettavissa, koska Portugalin verojärjestelmässä on veroja, joita kannetaan ainoastaan kotimaisilta yhteissijoitusyrityksiltä. Erityisesti on niin, että vaikka kotimaisen yhteissijoitusyrityksen saamista kotimaisista osingoista voidaan kyseisen kansallisen lainsäädännön nojalla kantaa erityisveroa, sen kantamisesta säädetään vain rajoitetuissa tilanteissa, joten sitä ei voida rinnastaa ulkomaisten yhteissijoitusyritysten saamista kotimaisista osingoista yleisesti kannettavaan veroon. Ulkomaiset yhteissijoitusyritykset eivät siis ole Portugalista saatujen osinkojen verotuksessa objektiivisesti erilaisessa tilanteessa kuin kotimaiset yhteissijoitusyritykset.

Toisaalta siltä osin kuin Portugalin hallituksen perustelut koskevat väitettyä tarvetta ottaa huomioon osuuksien haltijoiden tilanne, unionin tuomioistuin muistuttaa, että oikeuskäytännön mukaan kyseessä olevien tilanteiden rinnastettavuutta on tutkittava siten, että huomioon otetaan kyseessä olevilla kansallisilla säännöksillä tavoiteltu päämäärä sekä niiden tarkoitus ja sisältö. Lisäksi vain kyseisessä lainsäädännössä säädetty merkitykselliset erotteluperusteet on otettava huomioon, kun arvioidaan, ilmentääkö tällaisesta lainsäädännöstä seuraava erilainen kohtelu tilanteiden objektiivista erilaisuutta.

Portugalin hallituksen mukaan nyt kyseessä oleva Portugalin osinkoverojärjestelmä on suunniteltu maastapoistumisverotuksen logiikan mukaisesti.¹ Tällä järjestelmällä pyritään muun muassa välttämään kansainvälinen taloudellinen kaksinkertainen verotus ja siirtämään verotus kohdistumaan yhteissijoitusyritysten sijasta osuuksien haltijoihin siten, että näihin tuloihin kohdistuva verotus vastaa suunnilleen sitä verotusta, jota olisi sovellettu, jos näiden yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijat olisivat saaneet nämä tulot suoraan.

Unionin tuomioistuin toteaa merkityksellisistä erotteluperusteista, että koska ainoa pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetty erotteluperuste koskee vain yhteissijoitusyritysten asuinpaikkaa, sen perusteella ei voida todeta objektiivista eroa näiden yhteisöjen tilanteissa sen mukaan, ovatko ne kotimaisia vai ulkomaisia.

¹ Portugalin lainsäädännön mukaisesti perustetut ja toimivat yhteissijoitusyritykset on vapautettu tuloverosta, ja tuloverorasitus siirretään kotimaisille osuuksien haltijoille mutta ulkomaiset osuuksien haltijat vapautetaan siitä.

Siltä osin kuin on kyse sellaisen yleistä etua koskevan pakottavan syyn mahdollisesta olemassaolosta, jolla todettu rajoitus voidaan oikeuttaa, unionin tuomioistuin katsoo ensinnäkin, että koska kotimaisen yhteissijoitusyrityksen saamien kotimaisten osinkojen lähdeverosta vapauttamisella ei ole välitöntä yhteyttä näiden osinkojen verottamiseen mainitun yhteissijoitusyrityksen osuudenhaltijoiden tuloina, kansallisen verojärjestelmän johdonmukaisuuden säilyttämisen tarpeeseen perustuvaa oikeuttamisperustetta ei voida hyväksyä. Toiseksi tarpeesta säilyttää verotusvallan tasapainoinen jako Portugalin tasavallan ja Saksan liittotasavallan välillä unionin tuomioistuin muistuttaa, että kun jäsenvaltio on – kuten pääasiassa kyseessä olevassa tilanteessa – päättänyt olla verottamatta kotimaisia osinkoja saavia kotimaisia yhteissijoitusyrityksiä, se ei voi vedota tarpeeseen taata verotusvallan tasapainoinen jako jäsenvaltioiden välillä perustellakseen tällaisia tuloja saavien ulkomaisten yhteissijoitusyritysten verotuksen.